

1) Célkitűzés és tudományos jelentőség: Ming-kori sino–mongol szójegyzékek filológiai-nyelvészeti feldolgozása a közép-mongol rekonstrukció szolgálatában. „Szinoptikus” feldolgozás készült a kínai–mongol kétnyelvű glosszárúak (sino–mongol szójegyzékek) jelentős részéről: olyan áttekintés, amely párhuzamosan vizsgálja a szójegyzékek nyelvi anyagát, nem pedig izoláltan egy-egy forrást.

A témaválasztás és célkitűzés „megfelel a doktori műtől elvárhatónak”, és a munka a Ligeti-féle hagyományhoz kapcsolódik. A vizsgálat érdekes, az érvelés meggyőző, a kontextusmagyarázatok segítenek megérteni, miért fontos a kevésbé ismert terület. A disszertáció „adatgazdag”, angol nyelvű megjelentetés esetén a nemzetközi tudományosság számára is jól használható lesz.

2) A történeti–intézményi kontextus (Yuan/Ming tolmács- és fordítóhivatalok, a kétnyelvű írásbeliség háttere) ismertetése kifejezetten hasznos, érthetővé teszi a kutatási terület relevanciáját. Ugyanakkor a szakirodalmi ismertetés nem elég részletes és tág átfogású, és talán több bibliográfiai hivatkozás is elkelt volna benne.

3) Módszertani hozzájárulás: adatkinyerés, szövegkritika, az átírási hibák/variánsok

A filológiai/szövegkritikai megközelítés a vállalkozás szükségszerű alapja. A módszertan jól kidolgozott, a felhasználhatóság korlátai precízen meg vannak határozva. Ugyanakkor (i) bizonyos hangtani kérdésekben (pl. *i*-törés) elvárható lett volna alaposabb vizsgálat Poppe és Nugteren nyomán; (ii) a kínai anyag esetében a mai kiejtést kódoló pinyin-átírás használata sokszor „elfedhet” történeti különbségeket, és a több idősi (Yuan/korai Ming vs. kései Ming–Qing vs. modern pekingi) tanulságai nem jelennek meg kellően a bemutatásban. Továbbá egyes összehasonlító források (pl. Hexaglot) magánhangzó-jelölése esetleges, ezért az erre épülő következtetések (pl. redukció) megbízhatósága kérdéses lehet.

4) A *Beilu Yiyu* (BLYY) kritikai feldolgozása, a nyelvtani-hangtani következtetések és a lexikológiai eredmények: A BLYY forráskritikája a mű elhagyhatatlan, szükséges eleme, bár rövidebb terjedelemben is ki lehetett volna fejteni. A szócikkek önmagukban fontos, sokoldalú vizsgálat eredményei, tudományos értékük kiemelkedő. Ugyanakkor a megadott értelmezések némelyike felülvizsgálandó, más esetekben részletesebb kifejtésre lenne szükség, és további források bevonása lenne kívánatos. Az archaikusnak, a mai nyelvhasználatból eltűntnek minősített szavak listája több ponton nem valósághű, számos eleme ma is élő. Emellett a dzsürcsen hatás tárgyalásánál elkelne egy bevezető elemzés, a példák önmagukban nem elegendők, a nyelvi kontextusba/párhuzamok közé kellene őket ágyazni.

5) Dialektológiai és taxonómiai következtetések -- a közép-mongol belső variabilitása, a „nyelv/nyelvjárás” terminológia, a besorolás kérdései: Mindhárom bírálat kiemeli a kérdésfeltevés relevanciáját. Vitatható azonban, hogy egyes jelenségek szükségképpen nyelvjárási természetűek: a különbségek értelmezhetők azonos nyelvváltozatban belül a változás különböző fázisainak együttéléseként is. Másfelől a nyelv–nyelvjárás terminológia pontosabb, körülhatárolt használata is javasolt.

6) A *Wu bei zhi* speciális „trágár/tabu” szókincse, (történeti) pragmatikai értelmezés: E szókincs hangtani és jelentéstani rekonstrukciója komoly nyelvészeti és filológiai ismerteteket, felkészültséget és speciális módszertant igényel, többek között azért, mert ebben az esetben a különleges, tabuk alatt álló tartalom miatt semmilyen külső, független segítségre nemigen számíthat a kutató -- ez fontos érdeme a műnek. Több,

„vulgarizmusként” tárgyalt elemet azonban valójában semleges vagy vallási kontextusban is rendszeresen használnak, ezt jelezni kell. Szükséges lenne továbbá a szitok/káromkodás vs. valódi átok fogalmi elhatárolása.

7) A *Lulongtai Lüe* (LLSL) *Yibu* kompiláció-jellegének megállapítása, a forrásrétegek azonosítása, a rekonstrukció megalapozása: A LLSL torzulásainak lépésről lépésre történő bemutatása és ezzel a rekonstrukció hitelességének biztosítása fontos tudományos érték, különösen mivel a korábbi kiadási kísérletek nem voltak megfelelő színvonalúak.

8) Esettanulmányok és a forráshasználat korlátainak reflexiója: E rész kiemelten jelentős, példákön keresztül mutatja meg, hogy a korpuszok anyagából levonható következtetéseknek milyen problémái vannak. Ugyanakkor nyelvészeti szemszögből a vizsgálat talán kissé rövid és tisztán leíró jellegű.

9) Egyesített rekonstruált szójegyzék (BLYY + LLSL; nagyléptékű adatközlés): Nagyon hasznos eleme a műnek, jól szerkesztett, jól értelmezhető. A szócikkekben azonban számos tétel javításra szorul, gyakran hiányzik a kínai vagy írott mongol összehasonlító adat, az általánosan ismert mongol jelentés. A szócikkek azonban még ezen esti problémák ellenére is nagyon informatívak.

Összességében a disszertáció **jelentős, adatgazdag, filológiaiag igen értékes** munka, fontos új tudományos eredményekkel, mely megalapozza a szerző részére „az MTA doktora” cím odaítélését.